

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci stěžovatele **L. M.**, zastoupeného opatrovníkem Mgr. Z. H., právně zastoupeného Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem v Praze 2, I. P. Pavlova 3, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 10. 2004, č. j. 14 Az 199/2003 – 37,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 10. 2004, č. j. 14 Az 199/2003 – 37, byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 22. 5. 2003, č. j. OAM-4375/VL-11-C10-2002, jímž bylo rozhodnuto o neudělení azylu stěžovateli podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že z obsahu spisového materiálu vyplývá, stěžovatel jako důvod žádosti o udělení azylu uvedl důvody ekonomické, když neměl zaměstnání, rodiče zemřeli a po otci zůstaly dluhy. Dále stěžovatel uvedl, že zemi původu opustil v dubnu 2002, nebyl členem žádné politické organizace ani proti němu nebylo vedeno trestní řízení. O udělení azylu požádal až v září 2002, aby si legalizoval pobyt na území České republiky.

Teprve při pohovoru dne 30. 1. 2003 uvedl, že důvodem opuštění vlasti byla jeho obava z uvěznění za účast na cvičení Falun Gong. Tyto obavy nekonkretizoval, jen uvedl, že po dobu od února do května 2001 cvičil Falun Gong. To přestalo, když vůdce hnutí L. H. opustil Čínu. V zemi původu neměl pro toto cvičení problémy ani s policií, ani s jinými státními orgány. V Číně pracoval jen příležitostně a když se dozvěděl o možnosti najít si práci v Evropě, vycestoval ze země. V případě návratu se obává lichvářů, protože dluh po otci nebyl dosud splacen. Všemi těmito důvody se ministerstvo podrobně zabývalo a dospělo k závěru, že stěžovatel byl zapojen do hnutí Falun Gong jen jako řadový cvičenec po dobu tří měsíců, nepatřil k organizátorům či členům tohoto hnutí pronásledovaným čínskými státními orgány, nebyl také nikdy z tohoto důvodu zadržen. Stěžovatel tak neprokázal, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Podle názoru krajského soudu důvodem pro podání žádosti o udělení azylu byla snaha stěžovatele legalizovat pobyt v České republice a zemi původu opustil z ekonomických důvodů. Proto je závěr ministerstva, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu zcela v souladu se zákonem. V případě stěžovatele nejsou ani splněny podmínky pro udělení azylu podle § 13 zákona o azylu. Důvody tvrzené stěžovatelem nelze považovat ani za důvody hodné zvláštního zřetele, jejichž existence je podmínkou pro možnou úvahu o udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. Na udělení azylu podle tohoto ustanovení není právní nárok a je na posouzení ministerstva, nakolik konkrétní okolnosti uváděné žadatelem o udělení azylu posoudí jako okolnosti hodné zvláštního zřetele. V daném případě ministerstvo pro posouzení osobní situace stěžovatele a poměrů v zemi původu dospělo k závěru, že humanitární azyl neudělí. Na straně stěžovatele nebyly shledány ani překážky vycestování taxativně uvedené v ustanovení § 91 zákona o azylu. Po posouzení obsahu spisového materiálu a po posouzení důvodů, které stěžovatel uvedl, dospěl krajský soud k závěru, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Krajský soud se podle názoru stěžovatele nezabýval tím, zda ministerstvo postupovalo v řízení v souladu s platnými právními předpisy a zda vycházelo ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Krajský soud v převážné části svého rozsudku pouze zopakoval závěry, ke kterým došlo ministerstvo. Ministerstvo však řádně nezkoumalo, zda jsou dány podmínky podle § 12 a 14 zákona o azylu pro to, aby byl stěžovateli azyl udělen. Krajský soud svůj rozsudek totiž opřel pouze o svoji úvahu a ztotožnil se tak s názorem ministerstva, že ačkoliv je stěžovatel vyznavačem Falun Gong, žádné nebezpečí mu v zemi původu nehrozí, a že proti němu v současné době není vedeno žádné trestní stíhání. Příslušnost k vyznavačům Falun Gong není podle názoru krajského soudu důvodem k udělení azylu. Ačkoliv byl stěžovatel v zemi původu perzekuován za příslušnost k sociální skupině, krajský soud neshledal důvod pro udělení azylu. Ve smyslu § 12 zákona o azylu stačí k udělení azylu odůvodněný strach z pronásledování z důvodů v tomto ustanovení taxativně uvedených. Je zřejmé, že v Číně je hnutí Falun Gong postaveno mimo zákon, jeho představitelé a přívrženci jsou pronásledováni, zatýkáni a vězněni. Bylo by zcela v rozporu se smyslem zákona, pokud by podmínkou pro udělení azylu nebylo pronásledování z důvodu příslušnosti k hnutí Falun Gong. Krajský soud pouze konstatoval, že neshledal důvody pro udělení azylu, avšak toto své stanovisko již blíže nezdůvodnil. Vzhledem k tomu, že se stěžovatel nyní nachází v cizí zemi, je pro něj velmi obtížné prokazovat příslušnost k určité sociální skupině. Argument, že stěžovatel je jen řadový cvičenec a jako takový nebyl prozatím zadržen, nelze považovat za dostatečný. Fakt, že stěžovatel je cvičenec a nikoli organizátor hnutí Falun Gong, nedokazuje, že jako takový nebyl nebo nemohl být

pronásledován. Kromě toho zákon o azylu hovoří pouze o tom, že je nutné, aby žadatel pouze projevil odůvodněný strach z pronásledování ze stanovených důvodů. Skutečnost, že toto cvičení na území České republiky neprovádí, svědčí nikoli o tom, že stěžovatel nezná jeho problematiku, ale pouze o tom, že se jako zastánce tohoto hnutí zdržel jeho provozování. Důkazní břemeno ohledně toho, zda stěžovateli hrozí či nehrozí pronásledování však leží zejména na ministerstvu. Ministerstvo svůj výrok rozhodnutí neopřelo o žádné jím provedené důkazy, kromě výpovědi stěžovatele a informací ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv a svobod v Číně za roky 2000 až 2002 z blíže neurčených zdrojů, které obsahují informace zcela všeobecné a neposuzují nijak individuálně ani situaci stěžovatele ani celkově hnutí Falun Gong. Tyto informace se jeví jako tendenční, poskytované účelně ze strany Čínské lidové republiky. Nelze z nich tedy spolehlivě zjistit, zda možnost pronásledování stěžovatele a ostatních příslušníků tohoto hnutí je reálná a odůvodněná či nikoliv. Pokud v tomto případě ministerstvo vycházelo ze svého správního uvážení, mělo jej též podrobně odůvodnit. Ministerstvo má při svém rozhodování vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci, což rozhodně splněno nebylo, neboť si neopatřilo žádné podklady ze strany českých orgánů ani stanoviska nevládních organizací a nesrovnalo tyto informace s reálnou situací v Číně. Stěžovatel dále vytýkal krajskému soudu, že se nezabýval tím, zda jsou dány podmínky podle § 14 zákona o azylu, tedy podmínky zvláštního zřetele hodné pro to, aby byl stěžovateli azyl udělen. Bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval závěry ministerstva, a stěžovatel má za to, že došlo k porušení § 3 odst. 3 a 4 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Stěžovatel ve své výpovědi naprosto konkrétně vyjádřil obavu z možných následků svého návratu do vlasti, kdy by byl vystaven nejen ekonomickým sankcím, ale i možnosti trestního postihu ze strany státních orgánů, jak také vyplývá ze zprávy ministerstva, je zcela nepochybné, že humanitární situace v Číně není uspokojivá a velká část obyvatel žije v absolutní chudobě. Zvláštní osobní poměry stěžovatele spolu se situací v zemi jeho původu tak zakládají humanitární důvody, pro které by mu měl být azyl udělen. Krajský soud se nezabýval tím, a v odůvodnění rozsudku neuvedl, zda správní uvážení nepřekročilo meze zákona a zda jej ministerstvo nevyložilo příliš úzce. Vzhledem k tomu, že zákon o azylu blíže nevymezuje, co jsou humanitární důvody, výklad tohoto pojmu závisí na uvážení ministerstva. Toto uvážení nemůže být ani příliš široké, ale ani příliš zužující. Smyslem zákona o azylu je posoudit individuálně každou situaci žadatele. Uvede-li žadatel pouze ekonomické důvody ve své žádosti o azyl, není na tyto brán zřetel. Ovšem je nutné zvážit, zda nemohou existovat situace, kdy za určitých okolností mohou být ekonomické důvody u žadatele podřazeny pod § 14 zákona o azylu jako důvody humanitární. Právě proto, že zde není výčet humanitárních důvodů, ale jejich konkretizace je ponechána na uvážení ministerstva, je nutné soudně přezkoumat meze tohoto uvážení. Z odůvodnění kasační stížnosti je podle stěžovatele zřejmé, že jsou u něj dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu a důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu. Proto se stěžovatel domáhal zrušení napadeného rozsudku, vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení a přiznání kasační stížnosti odkladného účinku.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy, a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení. Ke stížním bodům uvedlo, že v průběhu správního řízení bylo jednoznačně objasněno, že důvodem žádosti stěžovatele o udělení azylu jsou výhradně jeho ekonomické problémy, neboť byl bez zaměstnání a dostatečného vzdělání a do České republiky přijel za prací. Do azylového řízení pak vstoupil proto, že měl obavy ze správního vyhoštění a byl bez dokladů. V průběhu pohovoru stěžovatel změnil svou

původní výpověď, když uvedl, že Čínu opustil proto, že cvičil Falun Gong. Uvedl, že se cvičení zúčastňoval pouze tři měsíce od února do května roku 2001. Poté na cvičení přestal docházet, protože vůdce hnutí L. H. utekl, a nebylo, kdo by cvičení vedl. Cvičení Falun Gong popisoval povrchně a sám doznal, že o něm nic moc neví. Nakonec doznal, že neví, kdo je L. H., pouze ví, že někdo takový utekl do Ameriky. O smyslu a poslání uvedeného hnutí měl jen povrchní znalosti. Stěžovatel sdělil, že pohnutkou pro jeho odchod ze země byla obava z uvěznění za účast na cvičení Falun Gong, ale žádné konkrétní důvody pro vyslovení této domněnky neuvedl. V souvislosti s jeho obavou ze zatčení kvůli své účasti ve Falun Gong potvrdil, že cvičil relaxační cviky od února do května roku 2001 a hnutí se zúčastňoval vždy pouze jako řadový cvičenec. Dále uvedl, že nebyl příslušníkem sekty Falun Gong. Potvrdil, že kvůli cvičení Falun Gong neměl žádné problémy s policií nebo státními orgány. Neuvedl žádnou skutečnost, která by svědčila o pronásledování z důvodu jeho rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení. Sdělil, že Falun Gong cvičil kvůli zdraví a svoji příslušnost k tomuto hnutí nespojil s náboženstvím. Snaha o legalizaci pobytu není důvodem pro udělení azylu z důvodů taxativně uvedených v zákoně o azylu. K námitkám stěžovatele týkajících se použitých zpráv ministerstvo uvedlo, že použilo zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Číně v roce 1999 ze dne 25. 2. 2000, v roce 2000 z února 2001, v roce 2001 ze dne 4. 3. 2002, zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o náboženství v Číně vydanou v roce 2002, informace z databanky ČTK – Čína v aktuální verzi, informace Ministerstva vnitra Velké Británie o zemi – Čína v aktuální verzi, informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 18. 4. 2000 a ze dne 25. 7. 2000. Tyto zprávy jsou relevantní pro posouzení situace v zemi původu stěžovatele a rozhodná doba pro užití těchto zpráv je doba, kdy byl projeven úmysl požádat o azyl. Použité zprávy jsou dostačující a ministerstvo nemá důvod pochybovat o jejich věrohodnosti. Stěžovatel měl možnost seznámit se z obsahem těchto zpráv, vyjádřit se k nim či ke způsobu jejich získání, popř. navrhnout jejich doplnění. Stěžovatel se s jejich obsahem seznámit nechtěl a nežádal jejich doplnění. Ke stěžovatelovým námitkám týkajících se neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu ministerstvo odkázalo na judikaturu Nejvyššího správního soudu, a to jmenovitě na rozsudek ve věci vedené pod sp. zn. 2 Azs 65/2003 a sp. zn. 3 Azs 12/2003. V případě stěžovatele nebyly shledány žádné zvláštního zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Proto ministerstvo navrhlo zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a za stejně nedůvodný označilo návrh na přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatelem uplatněný důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky ohledně splnění podmínek pro udělení azylu krajským soudem, Nejvyšší správní soud neshledal opodstatněným. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní norma, popř. je sice aplikována správná právní norma, ale je nesprávně vyložena.

Právní otázkou, kterou se krajský soud v předcházejícím řízení zabýval, je otázka, zda důvody uváděné stěžovatelem, a to zejména, že opustil zemi původu z obavy z toho,

že bude uvězněn za účast na cvičení Falun Gong, mohou být důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.

Podle citovaného ustanovení se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Jak je zřejmé z odůvodnění napadeného rozsudku, krajský soud se všemi těmito skutečnostmi řádně zabýval. Důvodně dovodil, že obavy stěžovatele z možného pronásledování ze strany státních orgánů v zemi původu nebyly odůvodněné, vycházely pouze z jeho subjektivního vnímání vzniklé situace. Stěžovatel nebyl členem hnutí Falun Gong ani nijak veřejně neprojevoval své sympatie k tomuto hnutí, neměl problémy se státními orgány a úřady. Stěžovatel podle svého tvrzení pouze od února do května roku 2001 cvičil Falun Gong kvůli zdraví a poté toho sám zanechal. Jak v průběhu správního řízení, tak i během soudního řízení se stěžovatel omezil na obecná konstatování, že příslušníci hnutí Falun Gong jsou pronásledováni, věznění, diskriminováni a utlačováni. Nikdy však neupřesnil, jak konkrétně se takové zacházení projevilo u něj. Z toho lze dovodit, že stěžovateli nikdy žádná újma způsobena nebyla a ani jeho případné obavy z pronásledování nejsou podloženy. Jeho skutkový příběh totiž ani náznakem nesvědčí o tom, že by měl v zemi původu jakékoli potíže se státními orgány, že by se o něj tyto orgány zajímaly, že by mu znemožňovaly svobodně vycestovat ze země apod. Nelze také opomenout skutečnost, že v žádosti o udělení azylu 22. 9. 2002 stěžovatel uvedl pouze ekonomické důvody svého odchodu z vlasti a obavu ze správního vyhoštění, protože na území České republiky se zdržoval bez dokladů a platného povolení k pobytu, a jeho tvrzení o tom, že má obavy z pronásledování z důvodu praktikování cvičeni Falun Gong, poprvé vyjádřil až v průběhu pohovoru k žádosti o udělení azylu dne 30. 1. 2003. Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci krajským soudem i ministerstvem, neboť ani podle jeho názoru stěžovatel neuvedl nic, čím by prokázal, že by ve vlasti byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo že by mohl mít odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Stížní bod stěžovatele, že ministerstvo při svém rozhodování nevycházelo ze spolehlivě zjištěného stavu věci, když vycházelo jen z výpovědi stěžovatele a informací ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv a svobod v Číně za roky 2000, 2001 a 2002 z blíže neurčených zdrojů, které obsahují informace zcela všeobecné a neposuzují nijak individuálně ani situaci stěžovatele ani celkově hnutí Falun Gong a tím, že si neopatřilo žádné podklady ze strany českých orgánů a nevládních organizací, je nepřípustný. Porovnáním obsahu žaloby a kasační stížnosti Nejvyšší správní soud zjistil, že tuto námitku stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Podle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Jak vyplynulo ze správního spisu, ministerstvo rovněž zkoumalo, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospělo k závěru, že tomu tak není. Udělení azylu je na úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, se judikatura obecných

soudů ustálila na názoru, že zákon vytváří kriteria podle nichž, a v jejichž rámci, se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Protože ministerstvo řádně zjistilo a posoudilo jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich samo nevyvodilo důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočilo z mezí správního uvážení, zejména, když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl. Ačkoli je odchod stěžovatele z vlasti a přání žít a pracovat v České republice lidsky pochopitelné, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl z humanitárních důvodů. Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelem podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. března 2006

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu